

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КНЗ «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВЕКТОРІ РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА**

Матеріали обласної
науково-практичної Інтернет-конференції
(березень–квітень 2020 року)

**ЧЕРКАСИ
2020 р.**

Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «Черкаський ОШОПП ЧОР»
Протокол № 2 від 02.06. 2020 р.

ББК 74.1

Інноваційна діяльність у векторі розвитку професійної компетентності сучасного педагога : Матеріали обласної Інтернет-конференції. – Черкаси : ЧОШОПП ЧОР, 2020. – 38 с.

Автор-упорядник:

Т.К. Андрющенко – завідувач кафедри професійного розвитку педагогів КНЗ «Черкаський ОШОПП ЧОР», доктор педагогічних наук, доцент

Рецензенти:

С.А.Гаряча – завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КНЗ «Черкаський ОШОПП ЧОР», кандидат педагогічних наук;

В.М. Кривда – директор Уманського навчально-виховного комплексу № 1 "Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад I ступеня" Уманської міської ради.

Збірник вміщує матеріали обласної Інтернет-конференції з проблеми «Інноваційна діяльність у векторі розвитку професійної компетентності сучасного педагога», у яких висвітлено теоретичні та методичні засади організації інноваційної діяльності педагога; розкрито сучасні підходи до розвитку професійної компетентності педагога; проаналізовано особливості управління педагогічними інноваціями у контексті розвитку професійної компетентності педагога; окреслено основні напрямки інноваційної освітньої діяльності.

Матеріали збірника стануть в нагоді педагогічним працівникам закладів освіти.

Зміст

Розділ I. Сучасні підходи до розвитку професійної компетентності педагога	4
<i>Андрющенко Т. К.</i> Внутрішні та зовнішні умови розвитку інноваційної компетентності педагога.....	4
<i>Кібальник А. О.</i> Професійна компетентність педагога.....	13
<i>Нестеренко Л. М.</i> Професійна компетентність педагога – вимога часу.....	16
<i>Шапіна О. Г.</i> Самоменеджмент: мистецтво розвитку професійної компетентності педагога.....	21
Розділ II. Основні напрямки інноваційної освітньої діяльності	26
<i>Литвин Т. А.</i> Застосування інноваційних технологій на уроках трудового навчання та технології.....	26
<i>Луценко М. І.</i> Інноваційні форми освітньої діяльності у школі шляхом формування естетичних компетентностей.....	30
<i>Шаповал Л. В.</i> Роль інноваційної діяльності в оновленні дошкільної освіти.....	34

РОЗДІЛ І. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Андрющенко Т. К.,
доктор педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри професійного розвитку педагогів
КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Формування інноваційної компетентності педагога відбуватиметься ефективно за наявності сукупності відповідних внутрішніх і зовнішніх умов, які сприятимуть активізації зазначених вище особистісних якостей. До умов, що забезпечують формування інноваційної компетентності педагога відносимо:

- створення інноваційного середовища закладу освіти;
- забезпечення психологічного супроводу інноваційної діяльності педагогів;
- використання сучасних форм взаємодії з дорослими і технологій, спрямованих на розвиток інноваційного мислення педагогів.

Конкретизуємо сутність кожної умови.

1. Створення інноваційного середовища закладу освіти.

Цілісно й успішно розвиток інноваційної компетентності педагогів, передусім, відбувається за умови належного рівня внутрішньошкільного інноваційного середовища, який визначається сформованістю місії, цілей і стратегії розвитку навчального закладу, наявністю творчого соціально-психологічного клімату, ефективних систем управління й інформаційно-методичного супроводу нововведень, дієвими зв'язками й способами комунікації як в самому закладі освіти так і з іншими інноваційними установами.

Середовище інноваційного освітнього закладу – це організований простір соціально-культурних, предметно-дизайнерських, навчально-виховних, комунікативно-партнерських і демократично колегіальних умов, за яких реалізується інноваційна функція школи. За функціональним призначенням інноваційне середовище є розвивальним, оскільки це сукупність цілеспрямовано організованих просторів, зміст яких базується на введенні цінних для кожного суб'єкта духовних смислів і можливостей.

- виявлення, підтримка і розвиток педагогів з високим інноваційним потенціалом;
- стимулювання інноваційної активності педагогів через мобілізацію мотивів особистісної самореалізації, самоствердження, підтримку інноваційних ініціатив, матеріальне заохочення;
- створення центру інновацій;
- ресурсне забезпечення закладу відповідно до сучасних вимог;
- налагодження системи пошуку інформації, необхідної для проведення інноваційної діяльності;
- участь педагогів у міжнародних і всеукраїнських проєктах, грандах.

2. Забезпечення психологічного супроводу інноваційної діяльності педагогів.

Успішність інноваційної діяльності передбачає, що учитель усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні. Часто можна спостерігати ситуацію, коли одні вчителі, включаючись в інноваційну діяльність, намагаються постійно самовдосконалюватися, а інші сприймають інновацію як додаткове навантаження, що потребує додаткового часу і викликає незадоволення професійною діяльністю. З цією метою уникнення вищезазначених проблем відбувається психологічний супровід інноваційної діяльності вчителя. Це комплекс методів, що об'єднує чотири напрями діяльності:

1. Діагностика проблем, що виникають;

2. Інформація про сутність проблеми та способи її вирішення;
3. Консультація на етапі прийняття рішення та обговорення шляхів її розв'язання;
4. Супровід інноваційної діяльності вчителя та рекомендації щодо введення інновацій у власну професійну діяльність.

Під час реалізації **першого напрямку** психологічного супроводу (діагностика проблеми) необхідно провести психологічне дослідження з метою визначення тих перепон, які заважають вчителю стати творцем інноваційних процесів у власній діяльності. Для проведення психологічного дослідження доцільно використовувати такі психодіагностичні методики:

- «Анкета на виявлення здібностей педагогів до розвитку»;
- «Методика оцінювання рівня інноваційного потенціалу педагогічного колективу (модифікація методики Т. Морозової)»;
- методика «Здібності педагога до творчого саморозвитку» (І. Нікішина)»;
- «Методика дослідження психологічного клімату у колективі»;
- «Анкета на виявлення психологічних бар'єрів».

Другим напрямом психологічного супроводу є психологічна просвіта чи інформаційна функція з означеної проблеми. Метою цього напрямку психологічного супроводу інноваційної діяльності вчителя є:

- поінформованість учасників інноваційної діяльності щодо психологічних особливостей певної інновації;
- використання методу, форми діяльності з певною віковою категорією;
- аналіз можливих психологічних бар'єрів на шляху впровадження інновації та можливі наслідки.

Третім напрямом психологічного супроводу інновації є психологічне консультування: індивідуальне та групове.

Індивідуальне консультування здійснюють за запитом учасників навчально-виховного процесу. Воно спрямоване на розв'язання таких питань:

«Який вплив здійснює інновація на особистість вчителя?»; «Як впливає запровадження інновацій на психологічний клімат у колективі?»; «Як інновація впливатиме на професійний зростання вчителя?»; «Яким чином інновація впливатиме на мотивацію як учня, так і вчителя?» тощо.

Групове консультування здійснюється спільно з адміністрацією закладу з питань, що виникають у процесі запровадження інновації.

Продумана організація психологічної підтримки дозволяє створити умови для досягнення якісних освітніх результатів, зокрема під час запровадження інноваційних процесів у закладі освіти і забезпечить:

- створення психологічно комфортної атмосфери закладу освіти;
- налагодження партнерської взаємодії між суб'єктами інноваційної діяльності;
- підтримку готовності педагогів до ретрансляції інноваційних знань і взаємопоповнення інноваційного досвіду в колективі;
- фокусування на відчутті успіху і задоволення від результатів інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку у педагогів впевненості в собі;
- презентацію дієвості демократичних способів спілкування;
- стимулювання внутрішньоособистісних мотивів педагога на саморозвиток через інноваційну діяльність;
- допомогу в подоланні психологічного опору інноваціям через підтримку, переконання, навчання.

3. Використання сучасних методів і форм взаємодії з дорослими і технологій, спрямованих на розвиток інноваційного мислення педагогів.

– «Методичний аукціон» – форма творчого «купівлі-продажу» інноваційних ідей;

– «Методичний новігатор» – дослідження попиту і розповсюдження інноваційних розробок в закладах освіти;

– «Віртуальна академія» – ознайомлення педагогів із сучасними он-лайн технологіями самоосвіти. Стимулювання їхньої участі у вебінарах, он-

лайн конференціях, Інтернет-клубах, Інтернет-школах, спільнотах, користування і поповнення колекції цифрових ресурсів, електронною бібліотекою, віртуальною майстернею тощо;

– «Науково-методичне бюро» – апробація інноваційних підходів до організації освітнього процесу;

– «Методичний меседж» – обмін інноваційним досвідом з обґрунтуванням отриманих результатів;

– Метод «Обери позицію» – ефективний під час формування банку даних про різні педагогічні інновації, забезпечення процесу їх критичного аналізу. Механізм такої дискусії передбачає поділ групи на групи, обговорення цих інновацій та їх упровадження у педагогічну діяльність;

– Метод «Мозкового штурму» – базується на теоретичних засадах творчого мислення, спрямованого на продукування нових педагогічних ідей (група педагогів збирається для вільного асоціювання на задану тему. Кожен пропонує будь-які власні ідеї на задану тему. Банк ідей фіксується та критично обговорюється, вибрані ідеї-розвиваються).

– Метод «Логічного оперування» передбачає використання основних операцій мислення, зокрема-об'єднання явищ, функцій, подій, ідей для одержання нового. Це - синтез, аналіз, інтеграція, спрощення, моделювання, наслідування відомих явищ для створення, вироблення нових методик.

– «Тригерна техніка». Кожен учасник інтерактивну за 3 хвилини стисло записує у вигляді тез своє бачення різних аспектів проблеми, доповідає слухачам. Однакові ідеї одразу відкидаються, відсіюються обираються оригінальні. Суть-винахід оригінального, нового. У цій методиці беруть участь досвідчені, творчі. Це методика-для найкращих педагогів.

– Метод «Меттчела» – мислення з кількох точок зору, мислення схемами, метод ідеї Дельфі-прогнозування, що використовують для пошуку ідеї, метод ряду випадковостей, який дає можливість крок за кроком знайти нові ідеї, метод евристичної загадки, ідейна інженерія, метод усунення перешкод, коло ідей,

– «Рольові ситуації». – Використання рольових ситуацій дає змогу виокремити в них фрагменти діяльності й мислення та представити їх у вигляді зразків педагогічних дій, які можуть слугувати орієнтиром у самостійній педагогічній діяльності. Рольова ситуація як одиниця структурування педагогічного знання допомагає описати діяльнісні механізми відтворення педагогічної реальності в навчальному процесі, оволодіння нормами педагогічного досвіду й поведінки майбутніх учителів-філологів. Поведінка в рольовій ситуації залежить не стільки від структури цієї ситуації, скільки від уявлення педагогів про неї. У рольовій ситуації діють теоретичні й практико-методичні знання, відмінність знань впливає на характер дій. Різні канали рефлексії дають змогу реконструювати рольову ситуацію й використовувати зразки педагогічної діяльності як механізм розвитку педагогічного професіоналізму.

Ефективною для формування інноваційної культури педагогів визнаємо технологію «Дизайн-мислення» (автор – засновник IDEO Девід Келлі). Дизайн-мислення (Design Thinking) – це інноваційна ідеологія рішення проблем, заснована на прикладному людино-орієнтованому підході. «Дизайн-мислення» дозволяє вирішувати проблеми, використовуючи методи і процеси мислення, що застосовуються дизайнерами: експериментування, створення моделей, апробація, зворотній зв'язок, перепроєктування. Воно включає в себе творчий підхід в поєднанні з критичним мисленням, після чого йдуть етапи аналізу і побудови. У педагогічну науку «Дизайн-мислення» прийшло завдячуючи компанії IDEO, яка випустила в 2012 році посібник «Дизайн-мислення» для педагогів».

Ключові питання «Дизайн-мислення».

1. «Що є?» – оцінка сьогодення – ознака дизайн-мислення. Увага до наявного стану допомагає з'ясувати потреби, знайти рішення.
2. «Що якщо?» – дослідження проблеми, пошуки шляхів вирішення.
– Що, якщо можливо все? (мозковий штурм).
3. «Що вражає?» – розгляд кожної концепції, їх аналіз, вибір тих,

що вразили – шанс до прогресу (зона здивування) – вибір концепцій для експериментування.

4. «Що працює?» – перевірка ідеї на практиці. Мінімізація затрат.

Етапи вирішення проблеми.

П'ять етапів, з яких складається «Дизайн-мислення», логічно витікають один з одного:

емпатія → фокусування → генерація ідей → прототипи → тестування.

Емпатія – глибоке занурення в проблемну галузь.

Фокусування – формулювання конкретної, значимої проблеми, яка підлягає вирішенню.

Генерація ідей – колективна генерація ідей, вибір найцікавішої, яка спрямована на вирішення проблеми.

Прототипи – створення моделі для тестування отриманих рішень.

Тестування – отримання зворотного зв'язку і знаходження найкращого рішення проблеми.

У разі потреби можна повторювати одну стадію або всю процедуру необхідну кількість разів. «Дизайн-мислення» слугує для вирішення неконкретних проблем. Метод дуже ефективний в умовах невизначеності, коли завдання нечітке або невідоме.

Використання інтерактивних методів у роботі з педагогічними кадрами сприяє тому, що кожен педагог стає активним і зацікавленим учасником професійних зібрань, виявляючи при цьому власну творчість у вирішенні певних педагогічних проблем. Крім того, інноваційна діяльність передбачає організацію і розвиток такого спілкування, яке веде до взаєморозуміння, взаємодії, до сумісного вирішення загальних, але важливих для кожного учасника завдань. Саме завдяки інтерактивним формам та методам роботи учитель набуває певного практичного досвіду, який створює можливість особистісного контакту між педагогами.

Висновки. Інноваційна компетентність педагога – багатогранний феномен. Вона активізує інноваційну діяльність педагога, спрямовану на

продукування нових знань, організацію оновленої педагогічної практики, створення і впровадження нововведень, які, мобілізуючи внутрішні ресурси педагогічної системи, приводять до підвищення якості освіти. Важливим аспектом інноваційної компетентності педагога є, на нашу думку, вміння інтегрувати і зберігати в динамічній єдності традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу. Це передбачає усвідомлення педагогом сутності інноваційної діяльності, необхідності педагогічних інновацій, розуміння суспільної значущості модернізації освіти і сформованості в особистості загальнокультурних цінностей.

Усвідомлюючи вагомість впливу особистісних якостей педагога на результати інноваційної діяльності, ми акцентували увагу на обґрунтуванні ролі і характеристики особистісних якостей педагога, конкретизували умови, що забезпечують формування інноваційної компетентності педагога. Вважаємо, що інноваційно доцільно організований простір професійної діяльності педагогів, забезпечення психологічного супроводу інноваційної діяльності, використання сучасних форм комунікації для обміну інноваційним досвідом уможливають розвиток особистісних якостей, які активізують сприйнятливість педагогів до нових ідей, прагнення продукувати власні ідеї і здатність реалізовувати їх в освітньому процесі, об'єктивно оцінюючи отримані результати. Зазначене є проявом сформованої інноваційної компетентності педагога.

Список використаних джерел

1. Андрющенко Т. К. Особистісні аспекти інноваційної культури педагога. *Научен вектор на Балканите*. 2018. № 1. С. 13–16.
2. Гораш К. Інноваційні складові особистості сучасного педагога. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 10 (Ч. 1), 2014 с. 171–179, с. 178
3. Заїка Є, Зімовін О. Рефлексивність особистості як предмет психологічного пізнання. *Психологія і суспільство*, 2014. № 2. С. 90–97.
4. Концепція «Нова українська школа» (Колегія МОН України від 27

- жовт. 2016 р. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
5. Максименко С. Д. Генетико-моделюючий метод дослідження особистості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Психологічні науки, 2014. Вип. 2.13. С. 8–16.
  6. Матійків І. М. Емоційні уміння майбутнього фахівця професій типу «людина – людина»: результати експериментального дослідження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Сер. Психологічна*. № 1, 2014, с. 141–148.
  7. Особистість майбутнього вчителя: монографія / В. Й. Гриньов, В. В. Лебедєва, І. І. Наумова [та інш.] ; заг. ред. В. М. Гриньової. Харків : Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. 188 с
  8. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
  9. «Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : проект, 2020 р. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-profstandartu-za-profesiyami-vchitel-pochatkovih-klasiv-zzso-vchitel-zzso>

Кібальник А.О.,
вчитель-логопед, відділ освіти
Золотоніського міськвиконкому
Черкаської області

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА

Професійна компетентність педагога відіграє велику роль в системі освіти. В Законі України про освіту сказано, що педагогічні та науково - педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру (Закон України „Про освіту”) . Отже, професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності вчителя є основним напрямком удосконалення рівня його професійної компетентності. Що ж таке професійна компетентність вчителя? Професійна компетентність вчителя – це сукупність особистісних якостей, загальної культури, кваліфікаційних знань та умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких дає оптимальний результат. І на першому плані – особистісні якості вчителя, його загальна культура, організаторські можливості, а вже потім кваліфікаційна компетентність, що включає мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності та критичність мислення.

У зв'язку з переходом українського суспільства від однієї соціально – економічної системи до іншої, змінюється життя українців, змінюються і переоцінюються усталені норми і цінності, в тому числі й у системі освіти. На думку науковців показниками сучасної освіти „ повинні бути становлення людини, здатної до співпереживання, готової до вільного гуманістично орієнтованого вибору , індивідуального інтелектуального зусилля і самостійної, компетентної і відповідальної дії в політичному, економічному, професійному і культурному житті, яка поважає себе й інших, терпима до представників інших культур і національностей, незалежна в думках і відкрита для іншого погляду й несподіваної думки” (В. Введенський, М. Коломієць, Н. Кузьміна, М. Мітіна та ін.). Формування

конкурентноздатності, компетентності учнів, їх спроможності увійти в глобальний простір в умовах ринкової економіки, технологічних змін і глобалізації суспільства залежить від працівників освітньої сфери, від професійної компетентності вчителя.

Професійна компетентність вчителя поняття динамічне. Його зміст змінюється у відповідності із процесами, що відбуваються в суспільстві й освіті. Сучасний педагог повинен володіти комп'ютерною грамотою, високою культурою, знати оновлювати знання, здатним до інноваційної діяльності і толерантним до існуючої організації навчання. Високі моральні якості, культура мислення повинні бути в гармонії з професійними знаннями і здібностями.

Відомий вчений В.А.Адольф говорив про компетентного педагога так: „Професійна компетентність – це складне утворення, що вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу” [1, с.118]. На думку Маркової А.К., автора психологічної концепції професіоналізму, компетентною людиною є та, яка „...успішно розв’язує завдання навчання й виховання, готує для суспільства випускника з бажаними психологічними якостями” [2, с. 34] . „Розвиток і освіта жодній людині не можуть бути дані або повідомлені. Кожен, хто бажає до них прилучитися, повинен досягти цього власною діяльністю, власними силами, власною напругою. Ззовні вона може отримати тільки збудження... Тому самодіяльність – засіб і одночасно результат освіти...” – говорив А. Дістерверг. Стає зрозумілим, що досягти мети в сучасній освіті можна завдяки особистісно-му потенціалу викладача, його загальній та професійній культурі, бо без цього не можна вирішити наявні проблеми в навчанні та вихованні відповідно до нових освітніх завдань. Тому на всіх рівнях професійного зростання необхідно створювати умови для розвитку інтелекту і творчих здібностей особистості педагога, підготовки його до саморозвитку та професійної діяльності, до самореалізації в умовах власної педагогічної

системи, до життя у відкритому суспільстві. Сучасний вчитель повинен вміти адаптуватися до швидких змін умов життя, мати нестандартне мислення і гнучкість. А цього можна досягти тільки завдяки високому рівню професійної компетентності і розвинених професійних здібностей. Великий вплив на професійний розвиток учителя мають внутрішня та зовнішня сфери. Зовнішня сфера – це семінари, методичні об'єднання, педагогічні поради, творчі групи і т. п. Внутрішня сфера – це самоосвіта, саморозвиток, самовиховання, самовдосконалення. Педагогічному працівникові в процесі навчання треба формувати свої практичні вміння, навички, творчі задатки, здібності. Вчитель повинен бути раціоналізатором своєї праці.

Основними шляхами підвищення професійної компетентності вчителя є інноваційна діяльність, самовдосконалення професійної компетентності, професійна взаємодія з колегами, самоосвітня діяльність, творчість, самовиховання, об'єктивна оцінка власного досвіду. Тому вчитель повинен систематично та наполегливо займатися самоосвітою. „Якщо людина не знає, до якої мети вона рухається, для неї жоден вітер не буде попутним» сказав Сенека.

Вважаю, що тема професійної компетентності вчителя надзвичайно важлива. Тому шляхи, форми та методи формування професійної компетентності вчителя вимагають подальшого науково-теоретичного осмислення та практичного втілення.

Список використаних джерел

1. В.А.Адольф Професиональная компетентность современного учителя: монография.
2. А.К.Маркова Психология профессионализма.
3. Н.Ф.Сергієнко Професійна компетентність сучасного вчителя [Електронний ресурс]
4. В.В.Сидоренко Розвиток професійної компетентності сучасного педагога в умовах відкритої освіти: кластерний аналіз.

Нестеренко Л. М.,
учитель-логопед,
закладу дошкільної освіти № 12 «Ромашка»
Смілянської міської ради Черкаської області

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА – ВИМОГА ЧАСУ

«Світ, у якому належить жити нашим дітям, змінюється у чотири рази швидше, ніж наші школи». **Віллар Даггет**

«Якщо ми будемо вчити сьогодні так, як ми вчили вчора, - ми вкрадемо у наших дітей завтра». **Джон Дьюї**

Сучасний етап розвитку інформаційного глобалізованого суспільства зумовлює зміни підходів до професійного розвитку особистості. Це викликано тим, що нині "в технічно розвиненому та економічно нестабільному світі" [1, с. 113] в умовах потреби поліфункціональної діяльності кожна людина має самореалізуватися, насамперед професійно, якісно та ефективно діяти, щоб бути конкурентоздатною та успішною. Окрім цього, "на початку ХХІ ст. світова спільнота зрозуміла, що вчительство – це не тільки "змінна величина", яка необхідна для успішного реформування освітніх систем, але й "найбільш визначний носій змін" у реалізації реформ. Ця подвійна роль вчителів у освітніх реформах – бути суб'єктом і об'єктом реформацій – робить професійний розвиток вчителів зоною виклику" [5]. Актуальність проблеми професійного розвитку педагогічних працівників зумовила значну кількість розроблень теоретичних засад цього процесу з метою досягнення відповідності становлення й рівня професійного та особистісного розвитку вчителя сучасним потребам і запитам суспільства. Аналіз наукових розроблень показав, що натеper є кілька бачень оптимального та ефективного розвитку педагога-фахівця: як визначальні розглядаються - **особистісно-орієнтований підхід, андрагогічний, акмеологічний та компетентнісний** [3, с.74].

На початку третього тисячоліття поглиблюються та прискорюються загальносвітові, соціально-економічні, політичні, соціокультурні процеси,

які визначають розвиток людства на сучасному етапі його життєдіяльності. Вони зумовлені науково-технічним прогресом, швидкою інформатизацією та комп'ютеризацією, демократизацією суспільного життя .

Найбільш відповідальною в цих умовах є роль освіти. Саме освіта має безпосередній та найбільший вплив на особистість і суспільство.

Завдяки діяльності педагога реалізується державна політика у створенні інтелектуального, духовного потенціалу нації, розвитку вітчизняної науки, техніки і культури, збереженні і примноженні культурної спадщини й формуванні людини майбутнього, а також забезпечується Конституційне право громадян України на здобуття дошкільної, повної загальної середньої освіти. Саме компетентнісний підхід розглядається як один із важливих концептуальних принципів, який визначає сучасну методологію оновлення змісту освіти [2].

Компетентність (лат.competens – відповідний, здібний) означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід.

Професійна компетентність педагога– це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат; це - мобільні знання, що постійно оновлюються, гнучкі дієві методи, що дають можливість використовувати ці знання в конкретній ситуації, критичне мислення, яке дозволяє оцінювати окремі ідеї, знання та можливість їх використання в тій чи іншій ситуації.

Професійна компетентність педагога - поняття динамічне, багатогранне, багатоаспектне, його зміст змінюється у відповідності із процесами, що відбуваються в суспільстві й освіті.

Тому вдосконалення професійної компетентності вчителів на основі компетентнісного підходу, окремі аспекти якого досліджували В. Адольф, І. Зимня, І. Єрмаков, В. Мельник, О. Огієнко, І. Підласий, О. Савченко та ін., передбачає оцінку готовності фахівців певного освітньо-кваліфікаційного

рівня до професійної діяльності на основі наявності в них визначених стандартами компетентностей [4, с.90].

До професійної педагогічної компетентності відносяться такі її складові: **методологічна, предметна, психолого-педагогічна й методична.**

Основними структурними елементами педагогічної компетентності є:

- теоретичні педагогічні знання;
- практичні вміння;
- особистісні якості педагога.

Одним із головних завдань у підвищенні ефективності професійної діяльності педагога є визначення поняття « **кінцевий результат навчання**».

Нове професійне мислення педагога повністю орієнтоване на вдосконалення професійних знань, педагогічної техніки й технології, без яких він не зможе досягти необхідного конкретного результату. Основним інструментом перебудови професійної діяльності педагога є самоконтроль за досягненням кінцевого результату навчання дошкільників, школярів.

Аналіз світових тенденцій у галузі педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму і особистих якостей вчителя. На думку вчених, основними проблемами, з якими зустрічатимуться педагоги у цьому тисячолітті, є: постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів; самостійна постановка і вирішення творчих і дослідницьких завдань; ускладнення проблем виховання; безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання і виховання, новими досягненнями вітчизняного і зарубіжного досвіду; розв'язання складних професійних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок із таких суміжних з педагогікою наук, як філософія, психологія, медицина, релігієзнавство, економіка, правознавство, кібернетика та ін.; використання інформаційних технологій у освітньому процесі.

Основні показники педагогічної компетентності вчителя - це передусім: особистісні якості, особливо перетворювальні та психологічні;

усвідомлення ролі педагога у вихованні громадянина, патріота; безперервне підвищення загальної та професійної культури; пошукова діяльність педагога; володіння методами педагогічного дослідження; конструювання власного педагогічного досвіду; результативність освітнього процесу; активна педагогічна діяльність, спрямована на перетворення особистості учня й учителя, впровадження в усі ланки освітньої галузі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Сучасний педагог, щоб бути успішним і затребуваним, повинен бути готовим до будь-яких змін, вміти швидко і ефективно адаптуватися до нових умов, проявляти прагнення бути професіоналом, постійно оновлювати свої знання та вміння, прагнути до саморозвитку, проявляти толерантність до невизначеності, бути готовим до ризику, тобто бути професійно-компетентним. ІК-компетентність вчителя - дистанційна освіта, власні інформаційні продукти, персональний блог або сайт. Розвивати в учнів навички, що потрібні людині XXI століття: відповідальність та адаптивність, критичне та системне мислення, вміння працювати з джерелами інформації, ставити та вирішувати проблеми, спрямованість на саморозвиток, творчість і допитливість.

В освіті, починаючи з дошкільної, слід використовувати метод сторітелінгу, коучинговий підхід .

Сторітеллінг (англ. Storytelling, «розповідання історій») – це мистецтво захоплюючої розповіді.

Історія, яка розповідається з певною метою: створює комфортну обстановку на занятті чи уроці, формує емоційний настрій, активізує мовленнєву діяльність вихованця, допомагає засвоювати новий або узагальнювати вивчений матеріал, користується довірою й завойовує авторитет дитини, зацікавлює дітей, знижує рівень тривожності; діти люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються, з використанням малюнків, відео, презентацій.

Коучинг в освіті - педагогічний метод, який може виступати потужним засобом усвідомленого навчання та його активізації серед учнів.

Складові досягнення успіху професійної компетентності педагога:

1. Підвищувати фаховий рівень шляхом участі в методичних заходах, вебінарах, конференціях.
2. Використовувати коучинговий підхід, метод сторітелінгу та інші.
3. Продовжувати активно долучатися до конкурсів фахової майстерності.
4. Залучати учнівську молодь до участі в міжнародних проектах.
5. Створювати методичний мультимедійний супровід до ігор-занять, уроків.
6. Використовувати Інтернет-ресурси для мобільного опитування.

Список використаних джерел

1. Адольф В.А. Развитие профессионального потенциала педагога в условиях обновления образовательной практики / В.А.Адольф, И.Ю.Степанова // Инновации в образовании. – 2011. – № 10. – С. 14–24.
2. Гулай О.І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. І. Гулай // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2009. – № 2. – (Серія "Педагогічні науки"). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/Vnadps/2009_2/09goipno.pdf.
3. Данилова Г.С. Педагогічний професіоналізм у контексті акмеології / Г. С. Данилова // Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія і практика : зб. наук. праць. – К. : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2006. – №5. – С. 74–80.
4. Лабудько С.П. Компетентнісний підхід до вибору педагогічних технологій у системі професійної освіти / С. П. Лабудько // Професійна освіта : методологія, практика, інновації : матеріали регіон. наук.-практ. конф. – Суми : РВВ СОШПО, 2007. – С. 90–94.
5. Огієнко О.І. Акмеологічний підхід у контексті освіти дорослих [Електронний ресурс] / О. І. Огієнко // Філософські, психологічні, аксіологічні контексти педагогічної майстерності. – Режим доступу : / <http://lib.iitta.gov.ua/6043/1.pdf>.

Шапіна О. Г.,

*заступник директора з виховної
роботи Комунального закладу «Смілянська
спеціалізована мистецька школа-інтернат
Черкаської обласної ради»*

САМОМЕНЕДЖМЕНТ: МИСТЕЦТВО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Сучасне суспільство ставить особливі вимоги до особистості педагога, серед яких важливе місце займають гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічна техніка, здібності до педагогічної діяльності, а також спроможність до успішного професійного саморозвитку. Це викликано тим, що нині «в технічно розвиненому та економічно нестабільному світі» [7, с. 113] в умовах потреби поліфункціональної діяльності кожна людина має самореалізуватися, насамперед професійно, якісно та ефективно діяти, щоб бути конкурентоздатною та успішною. Конкурентоспроможність педагога визначається його професіоналізмом, залежить від рівня кваліфікації, досвіду педагогічної діяльності, майстерності, наявності професійно значущих якостей: здатності до особистого творчого розвитку, інноваційних пошуків і відкриттів. Тому в сучасних наукових колах активно розробляються нові підходи і, відповідно, стратегії (способи і форми організації, зміст того, що потрібно засвоїти) професійного становлення й розвитку особистості педагога. Актуальність проблеми розвитку професійної компетентності педагогічних працівників зумовила значну кількість розроблень теоретичних засад цього процесу з метою досягнення відповідності становлення й рівня професійного та особистісного розвитку вчителя сучасним потребам і запитам суспільства.

Останнім часом проблема професійної компетентності педагогічних працівників перебуває в центрі уваги дослідників, оскільки ця здатність відіграє провідну роль у педагогічній діяльності. Питання педагогічної компетентності досліджували Л. Ващенко, В. Введенський, М. Жалдак,

І. Зязюн, М. Корнілова, О. Локшина, Н. Ничкало, О. Овчарук, О. Пометун, А. Хуторський, О. Савченко, С. Сисоєва, О. Семенов та інші. Професійна компетентність є підвалиною педагогічної майстерності, оскільки спрямованість і професійні знання становлять той кістяк високого професіоналізму в діяльності, який забезпечує цілісність системи, що самоорганізується [6, с. 25, 27]. Професія педагога потребує особливого ставлення до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства й відповідного коригування своєї роботи. Особливу значимість ця здатність має в умовах інформаційного середовища, що потребує багатьох принципово відмінних від попередніх навичок, умінь і відповідного мислення [5, с.34].

Школа як один з найважливіших інститутів соціалізації людини, підготовки молоді до активних майбутніх суспільних процесів повинна бути винятково уважною як до нових реалій і тенденцій суспільного розвитку, так і до нововведень у сфері змісту, форм і методів навчання та виховання. Вимір ступеня впровадження освітніх технологій значною мірою розкриває ґрунтовність та обсяги розвитку суспільства; цей процес має всеохоплюючий характер щодо системи освіти. Тому впровадження інновацій в освітній процес сприяє виконанню більшості завдань, що стоять перед системою освіти України. Інноваційність має характеризувати професійну діяльність кожного вчителя, оскільки інновації є результатом наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду.

Педагог, який упроваджує інновацію, створює особливе середовище, що, врешті-решт, буде проявлятися та впливати на інноваційність навчального закладу в цілому. Рівень професійної компетентності педагога зумовлений наявністю у нього мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами й засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості та рефлексії [2, с.112], що об'єднує систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей,

які забезпечують ефективність упровадження нових педагогічних технологій у педагогічній діяльності:

- ✓ Інформованість про інноваційні технології;
- ✓ Володіння змістом і методикою технологій;
- ✓ Культура використання інновацій;
- ✓ Особиста мотивація в необхідності застосування.

Тож, основним напрямком удосконалення рівня професійної компетентності вчителя є професійне самовдосконалення шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності, або самоменеджмент. Самоменеджмент – послідовне та цілеспрямоване використання ефективних методів, прийомів і технологій самореалізації та саморозвитку власного творчого потенціалу. Самоменеджмент - основа формування професійної компетентності та майстерності педагога. Головна ціль самоменеджменту – максимальне використання власних можливостей, свідоме управління собою впродовж життя (самовизначення) й подолання зовнішніх обставин як на роботі, так і у власному житті. Самоменеджмент об'єктивно властивий кожному з учасників освітнього процесу як сфери їхньої спільної праці. Питання розвитку здатності до самоменеджменту у педагогів ще не отримали достатнього відображення як в наукових дослідженнях, так і в опублікованих практичних і методичних посібниках, хоча стійкий інтерес до даної проблематики існує.

Так, М. В. Гамзаєва звернула увагу на необхідність навчання майбутніх педагогів «педагогічному самоменеджменту» з метою формування професійно-особистісного рівня освіти, що включає, «з одного боку - внутрішню активність вчителя, рефлексію, глибинний потенціал і його здатність до самоорганізації, самоствердження та самореалізації; вміння управляти собою, чітко планувати свій робочий і вільний час, здатність до самомотивації, самостійності та самовдосконалення; з іншого боку - рівень оволодіння педагогами організаційними методами і технологіями управління педагогічними колективами, мотивованої схильністю до

професійної діяльності (постановка мети, аналіз і формування цілей; планування, розробка планів і альтернативних варіантів управлінської діяльності; організація і реалізація; контроль, самоконтроль)» [1, с. 139]

Отже, самоменеджмент – це саморозвиток особистості, заснований на самопізнанні, самовизначенні, самоврядуванні, самовдосконаленні, подоланні стереотипів свідомості, самоконтролі і, як підсумок, самореалізації в обраній сфері діяльності. Це «копітка і наполеглива робота над собою з метою включити в дію весь свій творчий потенціал, максимально використовувати свої можливості і здібності» [3,с.137]. Таким чином, самоменеджмент є актуальною проблемою нинішнього часу, це властивість, яка має стати основною в системі освіти сучасної людини, це ідеологічна складова сучасної стратегії освіти.

Список використаних джерел

1. Гамзаева М. В. Формування здатності майбутніх педагогів до педагогічної самоменеджмент як психолого-педагогічна проблема. // Известия Південного федерального університету. Педагогічні науки. 2011. № 1. С. 137-142.
2. Даниленко Л. І. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. – К. : Логос, 2004. – 220 с.
3. Іщенко В.І. (2013). Самовиховання як один із шляхів професійного та особистісного зростання. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: збірник наукових праць Гузій, Н.В. (Відп. ред.). Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 21 (31), 135-139.
4. Мартинюк Т., Олійник Л. Професійне зростання педагога як індикатор інноваційної діяльності навчального закладу за посиланням https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3850
5. Надтока О. Ф. Зміна ролі вчителя географії в медіасередовищі сучасного навчального заняття / О. Ф. Надтока, Т. С. Мартинюк // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2015. –№ 2. – С. 30–36.

6. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред.. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
7. Хоржевська І.М. Професіоналізм та професійний розвиток особистості [Електронний ресурс] / І. М. Хоржевська // Наукові праці. Державне управління. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
8. http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/administration/34011/

РОЗДІЛ II. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Литвин Т.А.,
вчитель трудового навчання та технології
Канівська загальноосвітня школа I-III ступенів №4
Канівської міської ради Черкаської області

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Одним із перспективних напрямів реформування освіти, є впровадження компетентісно–орієнтованого навчання через гуманістичну педагогіку співробітництва, партнерства, співтворчості, яка передбачає перехід від навчально-дисциплінарної моделі організації педагогічного процесу до моделі особистісно-розвивальної, за якої кожна особистість школяра є творчою індивідуальністю, здатною свідомо визначати та здійснювати власне життя. Інноваційний підхід до навчального процесу – особистісний розвиток учнів, формування в них творчого та критичного мислення, формування в учнів активного ставлення до оволодіння обраної професії, розвитку їхньої самостійної пізнавальної діяльності, ініціативи та творчості [1, с. 312].

Формування життєвих компетентностей учнів засобами проектної технології є однією з інноваційних технологій в сучасній освіті. Як вчитель трудового навчання, використовую різні методи проектно-технологічної діяльності, а саме традиційні: метод демонстрації, спостереження, вправ, самостійної роботи; нетрадиційні – метод творчих проектів, фантазування, мозкової атаки, фокальних об'єктів, зразків, майстер-клас [3, с. 94].

На уроках трудового навчання ефективно використовую проектну технологію, яка формує у дитини самоорганізацію, самоконтроль, самовизначення та самооцінювання.

Саме тому на уроках трудового навчання були виконані такі проекти:

«Макетування у проектуванні» 6 кл; «Підкова на щастя» 5 кл;
 «Український оберіг – лялька-мотанка» 6 кл; «Пасхальні сувеніри» 6 кл;
 «Вітальні листівки до 8 Березня» 5кл; «Вітальні листівки до Великодня» 6 кл;
 «Виготовлення фоторамок» 7кл; «Виготовлення серветниці» 8 кл;
 «Виготовлення органайзера для столярних інструментів» 9 кл;
 «Виготовлення декоративного підсвічника» 7 кл;
 «Виготовлення декоративної вази» 7кл; «Виготовлення пазлів» 6кл;
 «Виготовлення транспортного засобу – літака» 6 кл;
 «Виготовлення макету клинкової зброї» 6 кл.

Сьогодні в умовах епідеміологічної ситуації в країні дуже актуальне дистанційне навчання – застосування в педагогічному процесі телекомунікаційних засобів, що дозволяють педагогу навчати учнів, перебуваючи від них на великій відстані. Спілкування відбувається, наприклад, у програмі «Viber», де учні отримують завдання, пояснення, оцінювання. Позитивними характеристиками методу є можливість залучення великої кількості учнів, можливість навчання вдома, можливість вибору учнями найбільш зручного часу для занять і можливість переносити результати процесу навчання на різні електронні носії.

Використовую засоби комп'ютерної техніки в роботі при викладенні нового матеріалу (перегляд відеофільмів, презентацій), під час захисту творчих проектів учнів.

Інтерактивний урок – одна із форм проведення уроків. У 5 класі проходив урок-презентація на тему «Українське козацтво». Група хлопців була поділена на п'ять підгруп, що символізує п'ять частин України – західну, східну, північну, південну, центральну. Кожна група виготовляла макет клинкової зброї, розповідала про традиції козацтва, козацьку кухню, видатних козаків, співали пісні.

Серед інновацій, що активно впроваджую у педагогічну практику є методи театральної педагогіки. Основна ідея цієї інновації – розвиток особистості через процес гри і колективної творчості. Технології театральної

педагогіки в умовах шкільного навчання дозволяють максимально розкрити творчий потенціал дітей, через театральні форми самовираження залучити їх до різних видів мистецтва і розвинути інтерес до театральної майстерності. На уроках трудового навчання в 6 класі учні виготовляли пазли казкових героїв (тварин). Кінцевим результатом стали презентації казок, таких як: «Фарбований лис», «Семеро козлят», «Три ведмеді». У процесі роботи учні виступали в ролі режисера, сценариста, декоратора, та самих героїв казок. Вчитель консультував та у разі необхідності допомагав.

Практикую проведення майстер-класи, фестивалі майстер-класів. Учні старших класів проводять майстер-класи для менших класів. Були проведені такі майстер-класи: «Виготовлення фоторамок із підручних матеріалів», «Виготовлення декоративних ваз із металевих та пластикових пляшок».

Широко використовую здоров'язберігаючі технології. При організації уроку дотримуюся наступних умов: дозування навчального навантаження, дотримання гігієнічних вимог (свіже повітря, оптимальний тепловий режим, хороша освітленість, чистота), сприятливий емоційний настрій, проведення фізкультхвилинок, окорухові гімнастики – для зняття напруги очей, використання елементів релаксації – вправи для зняття психоемоційної напруженості, наприклад, «хвилина радості», побудова уроку з урахуванням працездатності учнів.

Роботу в парах використовую в 8-9 класах при виготовленні виробів (органайзера, серветниці, тощо). Робота в парах гарна тим, що дозволяє учневі отримати об'єктивну оцінку своєї діяльності та прийти до розуміння своїх недоліків. Крім того, розвиваються навички комунікації.

Семінар - це спільне обговорення педагогом і учнями досліджуваних питань і пошук шляхів вирішення певних завдань. Так в 9 кл, проводився семінар на тему: «Вирубка лісу – екологічна загроза». Переваги семінару полягають в можливості враховувати і контролювати учителем рівень знань і навичок учнів, встановлювати зв'язок між темою семінару та наявним в учнів досвідом [2, с. 81].

У своїй роботі використовую метод ділової гри. Суть методу ділової гри полягає в моделюванні різноманітних ситуацій або особливостей сторін тієї діяльності, яка відноситься до теми, що вивчається. В 10 класі була проведена ділова гра на тему: «Виконання документації для виготовлення об'єкта праці – дерев'яна рухома іграшка». Вчитель виступає у ролі замовника документації на виготовлення виробу, а учні – конструкторське бюро, яке поділяється на два відділи. Замовник вибере той відділ, де документація буде виконана правильно. Учні виконують ескіз виробу, малюнки моделей-аналогів виробу, проєціювання на три площини виробу, технологічні карти виготовлення виробу, шаблони, опис матеріалів та інструментів, обладнання для виготовлення виробу, розрахунок витрат на матеріали та амортизацію обладнання, собівартість виробу, презентація своєї роботи. Завдяки діловим іграм істотно скорочується кількість помилок, що здійснюються в реальному житті.

Метод мозкового штурму передбачає спільну роботу в невеликих групах, головною метою якої є пошук рішення заданої проблеми або завдання. Ідеї, що пропонуються на початку штурму, збираються воедино, спочатку без будь-якої критики, а на наступних стадіях обговорюються, і з них вибирається одна найбільш продуктивна [4, с. 6].

Підсумовуючи все сказане, можна зробити висновок, що застосування інноваційних педагогічних технологій у навчанні - одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку освітнього процесу. Інтерактивні технології сприяють підвищенню інтересу до уроків трудового навчання, розкривають широкі перспективи активізації і розвитку технічного мислення учнів, виховують в них потребу до самовдосконалення в науковому пошуку розв'язання поставлених перед ними завдань та забезпечують високий рівень знань, допомагають гармонійному розвитку особистості.

Список використаних джерел

1. Підласий І.П., Практична педагогіка або три технології : Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. К, 2004. – 616 с.

2. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. К, 2002. – 136с.
3. Пінчук В.М. Інноваційні процеси – підґрунття проектування нових освітніх технологій // Освіта і управління. – 1998. - № 3. – Т.2. – С. 88 – 97.
4. Шляхова Г. Нові підходи щодо організації навчальної діяльності на уроках трудового навчання // Трудове навчання. – 2009. - № 10. – С. 3 – 11.

Луценко М. І.,
*вчитель трудового навчання,
 Кліщинський навчально виховний комплекс
 «Дошкільний навчальний заклад –
 загальноосвітня школа I-III ступенів
 ім. М.П. Старицького»
 Чорнобаївського р-ну Черкаської обл.*

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ШКОЛІ ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Наш навчальний заклад, якому присвоєно ім'я видатного земляка М.П.Старицького, завжди працював і працює творчо, продовжуючи традиції великої дружної сім'ї, яка завжди об'єднує зусилля вчительського, батьківського та учнівського колективів, надаючи максимально широкий простір для реалізації можливостей суб'єктів освітнього процесу . Намагаючись іти в ногу з часом , ми поставили перед собою важливе завдання: створення якісно нової моделі школи. Враховуючи досвід та можливості педагогів, керуючись потребами учнів, дійшли до спільної думки - це повинна бути школа естетичного спрямування.

У нашому навчальному закладі вже давно звикли до проведення нетрадиційних форм методичної роботи. З 2014 року наш НВК працює за Концепцією Школи естетичного розвитку, де постійно відбувається

застосування інноваційних форм і методів роботи для виконання завдань даної Концепції. Створені відповідні умови для усіх учасників навчально-виховного процесу. Особливу увагу приділяють роботі з вихователями та вчителями щодо створення інноваційного середовища. Часто практикуємо проведення тренінгів, ділових ігор, естафет, квестів, консиліумів та ін. Це стимулює вчителів до активної професійної діяльності, сприяє всебічному розвитку, допомагає психологічно.

Метою естетичного виховання в сучасних умовах є формування гармонійно розвиненої особистості з високим національним культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, усталеними естетичними смаками. Готовність до творчої діяльності в різних видах професійного і самодіяльного мистецтва, здатність керуватись естетичними принципами в житті та побуті складає основу мети естетичного розвитку особистості сучасної молоді людини.

Застосування інноваційних форм та методів роботи для виконання завдань концепції Школи естетичного розвитку є невід'ємною складовою роботи педагогів. Як вчитель трудового навчання, на своїх уроках та під час гурткової роботи, активно працюю у даному напрямку. Найбільш поширеною є проектна діяльність на уроках трудового навчання та технологій, яка сприяє формуванню саме естетичної компетентності у підростаючого покоління. Своїми інноваційними напрямками постійно ділюся з колегами під час проведення майстер-класів та практичних семінарів, які проводяться на базі нашого НВК та за його межами.

Проектно-технологічна діяльність учнів – це їх навчальні і творчі проекти, які можуть виконуватись будь-якою технологією представленою у змісті програми, з відповідним добром конструкційних матеріалів, плануванням робіт необхідних для створення виробу. Формування змісту діяльності учнів на уроках трудового навчання здійснюється саме на основі об'єктів інноваційної проектної діяльності, а не технологій, як це було передбачено попередніми програмами. Саме це дає змогу водночас

проекувати та виготовляти один і той же виріб з допомогою різних основних та додаткових технологій. Провідним завданням учителя є реалізація очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учні.

Результати роботи:

Проект «Оригінальна сучасна писанка»

Проект «Погляд у минуле через сучасні інновації»

Конкурсні роботи

Результатами нашої спільної роботи є чисельні нагороди: грамоти, дипломи, подяки (районні, обласні, всеукраїнські).

Отже, сучасний вчитель - це інноватор. Навіть поглянути у минуле разом із учнями йому слід лише через сучасний світ, в якому живуть його вихованці. І тут адміністрації та самому педагогу важливо враховувати:

- теоретичні та методичні засади організації інноваційної діяльності педагога;
- сучасні підходи до розвитку професійної компетентності вчителя;
- управління педагогічними інноваціями у контексті розвитку професійної компетентності педагога;
- наполеглива праця у векторі розвитку професійної компетентності сучасного педагога.

Література

1. Белкіна Е. Виховання мистецтвом. *Мистецтво та освіта*. 2001. №2. С. 36-38.
2. Бігаєв В. А. Естетичне виховання та формування цілісної гуманістичної свідомості особистості. *Шлях освіти*. 2001. № 2. С. 12-13.

3. Волошина Н. Й. З теоретичних засад естетичного виховання учнів засобами мистецтва слова. *Педагогіка і психологія*. 1996. №3. С. 9-18.
4. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ ст.). - К. : Райдуга, 1994. — С. 15.
9. Долматова М. П. Художній текст як чинник мовно-естетичного впливу *Педагогіка і психологія*. 2004. № 2. С. 79-85.
10. Донець О. П. Роль естетичне виховання у розвитку дитини. *Краєзнавство*. 1998. №3 С. 4.
11. Єнін В. Концепція процесу формування естетичної культури школярів. *Директор школи*. 2004. лютий. С. 21-24.

Шаповал Л. В.,
вихователь Матусівського навчально-виховного комплексу №2
«Дошкільний навчальний заклад –
загальноосвітня школа I-III ступенів»
Матусівської сільської ради Черкаської області

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОНОВЛЕННІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Дошкільна освіта є самостійною системою , обов'язковою складовою освіти в Україні, яка гармонійно поєднує в собі сімейне та суспільне виховання . Найпершим суспільним середовищем для дитини стає саме дошкільний заклад, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного та психічного здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного та соціального довкілля , до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя в товаристві незнайомих дітей і дорослих. Дошкільна освіта має гнучко реагувати на сучасні соціокультурні запити, збагачувати знання дитини необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізовувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності.

Для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти необхідно забезпечити в дошкільній освіті оновлення змісту, форм, методів і засобів навчання, виховання і розвитку дітей дошкільного віку. Пріоритетними завданнями педагогічних колективів дошкільних навчальних закладів, які здійснюють інноваційну діяльність, є:

- вивчення освітніх інновацій, визнаних ефективними вітчизняною та світовою педагогічною наукою, а також ефективність їх упровадження в інших дошкільних навчальних закладах;
- моніторинг ефективності впровадження інновацій, розроблених педагогічними колективами дошкільних навчальних закладів;
- створення бази даних щодо впровадження педагогічних інновацій у дошкільних навчальних закладах;
- розробка методичних рекомендацій щодо організації роботи дошкільних навчальних закладів, які здійснюють інноваційну діяльність.

Процес залучення педагога до інноваційної діяльності обумовлений низкою протиріч: між репродуктивним характером підготовки педагога і необхідністю продуктивної педагогічної діяльності; між індивідуальними труднощами опанування вихователем інноваційної діяльності й необхідністю професійно-педагогічної взаємодії з метою розв'язання завдань, що стоять перед дошкільним навчальним закладом, групою, окремими педагогами. Формуванню готовності вихователів до інноваційної діяльності сприяє ефективний менеджмент у ДНЗ, що створює ситуацію загального сприяння інноватики, попереджує та успішно долає консерватизм та опір інноваційним змінам.

Інноваційна педагогічна діяльність — це особливий вид творчої діяльності, спрямований на оновлення системи освіти. Така діяльність є наслідком активності людини, що виявляється не стільки у пристосуванні до зовнішнього середовища, скільки у перетворенні його відповідно до

особистих і суспільних потреб та інтересів. Педагог в інноваційному педагогічному режимі є дослідником власної особистості та діяльності тих, кого він навчає і виховує. Робота ДНЗ потребує високопрофесійного кадрового забезпечення. Педагогічні кадри повинні мати стійкі соціальні і моральні переконання, високий професіоналізм і доброзичливе ставлення до дітей. В Україні має забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також мають створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя.

Професія педагога-дошкільника вимагає особливої чутливості до тенденцій суспільного буття, що постійно змінюються, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства і відповідного коригування своєї роботи. Особливу значущість має ця здатність за постіндустріальної, інформаційної доби, яка потребує багатьох принципово відмінних від попередніх навичок, умінь і відповідного мислення. Дошкілля як один із найважливіших інститутів соціалізації людини, підготовки малечі до ролі активних суб'єктів майбутніх суспільних процесів повинне бути винятково уважним як до нових реалій і тенденцій суспільного розвитку, так і до нововведень у сфері змісту, форм і методів освіти. Відповідно інноваційність має характеризувати професійну діяльність кожного вихователя. Нововведення (інновації) не виникають самі собою, а є результатом мислення, пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду.

Основою інноваційних процесів в освіті є впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду. Для цього необхідне прагнення педагога до освоєння та застосування педагогічних новинок, що стимулюють пошук нових форм, методів організації виховного процесу

Інноваційний дошкільний заклад —заклад, в якому педагогічний та батьківський колективи експериментують, апробують чи впроваджують нові ідеї, теорії, технології. Як відомо, інновації самі по собі не виникають, вони є результатом пошуків,

Використання інноваційних технологій в ДНЗ:

- мотивує до навчання
- допомагає зробити освітній процес доступним та цікавим для дітей
- вчить працювати діалогічно, активно взаємодіяти з однолітками та педагогом
- розвиває здатність до рефлексії та самооцінки
- стимулює ініціативність
- розвиває творчі здібності
- сприяє створенню умов для саморозвитку та самореалізації кожної особистості
- формують життєво необхідні компетенції.

І саме для досягнення результату надзвичайно важливим є створення інноваційного простору в ДНЗ.

Сучасне суспільство висуває нові вимоги до компетентності вихователя. Він повинен бути компетентним у питаннях організації і змісту діяльності за такими напрямками:

- освітньої;
- навчально-методичної;
- соціально-педагогічної.

Професійна компетентність сучасного вихователя ДНЗ визначається сукупністю загальнолюдських і особливих професійних що дозволяють йому справлятися із заданою програмою та особливими, що виникають у психолого-педагогічному процесі дошкільного закладу, ситуаціями, вирішуючи які, він сприяє уточненню, вдосконаленню, практичного втілення завдань розвитку, його загальних і спеціальних здібностей

Виходячи з сучасних вимог, можна визначити основні шляхи розвитку професійної компетентності педагога:

- робота в методичних об'єднаннях, творчих групах;
- дослідницька, експериментальна діяльність;
- інноваційна діяльність, освоєння нових педагогічних технологій;

- різні форми педагогічної підтримки;
- активна участь у педагогічних конкурсах, майстер - класах;
- узагальнення власного педагогічного досвіду.

Але жоден з перерахованих способів не буде ефективним, якщо педагог сам не усвідомлює необхідності підвищення власної професійної компетентності. Для цього необхідно створити ті умови, в яких педагог самостійно усвідомлює необхідність підвищення рівня власних професійних якостей. Аналіз власного педагогічного досвіду активізує професійний саморозвиток педагога, в результаті чого розвиваються навички дослідницької діяльності, які потім інтегруються в педагогічну діяльність.

Список літератури

1. Захараш, Т. Сучасне оновлення змісту підготовки вихователя.
Дошкільне виховання. 2011. № 12. С.74
2. Сваталова, Т. Інструментарій оцінювання професійної компетентності педагогів. *Дошкільне виховання*. 2011. №1. С.95.
3. Хохлова, О.А. Формування професійної компетентності педагогів.
Довідник старшого вихователя - 2010. - №3.- С.4.